

Karel KIRCHNER

ÚVODEM

Jaromír DEMEK

ÚLOHA GEOMORFOLOGIE V KRAJINNĚ-EKOLOGICKÉM VÝZKUMU

Článek je shrnutím referátu předneseného na zahájení konference České geomorfologické společnosti "Stav geomorfologických výzkumů v roce 2008" ve Šlapanicích 2008 a zabývá se hodnocením úlohy geomorfologie při výzkumu krajiny. V práci je ukázáno, že geomorfologie hraje významnou úlohu při krajinářských výzkumech.

Miloš STANKOVIANSKY, Štefan KOCO, Jozef PECHO, Marián JENČO, Jozef JUHÁS

GEOMORFOLOGICKÁ ODEZVA BAZÉNU SUCHÉ DOLINY NA VELKOPLOŠNÉ ZMĚNY VYUŽITÍ KRAJINY VE DRUHÉ POLOVINĚ 20. STOLETÍ A PROBLÉMY S JEJÍ REKONSTRUKCÍ.

Nedávné výzkumy potvrdily, že velkoplošné změny využívání krajiny v bazénu suché doliny při osadě Luskovica (obec Krajné v Myjavské pahorkatině, Slovensko) v padesátých letech 20. stol. měly za následek výrazný nárůst počtu a geomorfologické efektivity bahenních povodní. Na základě analýzy výplně dna doliny bylo indentifikováno 9 vrstev nánosů odpovídajících 9 bahenním povodním, které se tu vyskytly v letech 1961-1965. Tato skutečnost předurčila toto zemědělsky využívané povodí nultého řádu k pokusu vyhodnotit zde bilanci eroze a akumulace a export sedimentů v časové škále několika dekád. Současný výzkum se snaží modelovat vodní erozi, hodnotit objem pokolektivizačního akumulárního tělesa uloženého bahenními povodněmi, datovat tyto události a rekonstruovat meteorologickou situaci, krajinnou pokrývku a agrotechnické podmínky v době výskytu povodní.

Jacek B. SZMAŃDA, Milan LEHOTSKÝ, Ján NOVOTNÝ

SEDIMENTOLOGICKÝ ZÁZNAM POVODŇOVÝCH UDÁLOSTÍ Z LET 2002 A 2007 V MIMOKORYTOVÝCH NÁNOSECH DUNAJE V BRATISLAVĚ (SLOVENSKO)

Příspěvek se zabývá vztahem mezi povodněmi a jejich geomorfologickým efektem. Téměř každá povodňová událost je zaznamenána v mimokorytových nánosech. V našem případě jsme zkoumali struktury a textury sedimentů jako odezvu tří povodní v letech 2002 a 2007 v nivě Dunaje v Bratislavě. Povodně vedly k sedimentaci zejména v blízkosti břehu řeky a na hřbetu agradačního valu. Jarní povodeň v roce 2002 měla menší efekt u břehu a větší na valu. Efekt letní povodně roku 2002 byl rovnoměrnější. Poslední povodeň – v roce 2007 – se sedimentačně výrazněji projevila jenom v těsné blízkosti břehu. Výsledky ukazují na poměrně vysokou variabilitu sedimentačních procesů při povodních. Celkový objem nových sedimentů, jejich zrnitostní charakteristiky a prostorové rozmístění nezávisí jen na povodňovém průtoku, ale i na zdrojích povodňové vody a sedimentů v povodí.

Peter PIŠŮT

OHROŽENÍ OBCE ČUNOVO (SLOVENSKO) LATERÁLNÍ EROZÍ DUNAJE V 18. STOLETÍ

Výsledkem analýzy starých map je rekonstrukce extrémních dynamických změn koryta Dunaje v části jeho slovenského úseku na konci 18. století. Silné laterální erozi, která souvisela s rychlým vývojem nové zákruty Dunaje po r. 1783, padla do roku 1790 za oběť i část vesnice Čunovo u Bratislavy. Hydrotechnická protipatření spočívala v ochraně podemílaného břehu kamennými valy a v odklonění proudu do nového koryta. Nárazový břeh čunovské zákruty ustoupil v období let 1783–1790 na nejvíce erodovaném úseku až o 432 m, v letech 1790–1794 pak ještě o dalších 229 m. To představuje poměrně vysoké hodnoty maximální břehové eroze od 57 do 72 m za rok, resp. 31–76 m po přepočtu na jednotlivé vysoké vody. Vývoj nové zákruty souvisel se 1) zvýšenou aktivitou řeky v období posledního náporu Malé doby ledové, 2) se závažnými změnami koryta po roce 1760 na bezprostředně výše položeném úseku Dunaje mezi Bratislavou a Rusovcemi, 3) se zanášením koryta Malého Dunaje, ale také s 4) lokální predispozicí terénu nivy.

ZPRÁVY

Zdeněk MÁČKA: MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „STAV GEOMORFOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ V ROCE 2008“